

Terörizm, topluma karşı siyasal amaçlı şiddet kullanımı olarak tanımlanmaktadır.

BİR GÜVENLİK-SİZ-LEŞTİRME ARACI OLARAK TERÖRİZM

Anahtar Kelimeler: Terörizm, Devlet, Güvenlik, Güvenlikleştirme, Güvensizleştirme

Terrorism can be defined as systematic use of violence by targeting citizens for political purposes.

TERRORISM AS A (DE)SECURITIZATION INSTRUMENT

Key Words: Terrorism, State, Security, Securitization, De-Securitization

Emre BAYSOY*

STRATEJİK
ARAŞTIRMA VE
ETÜT MERKEZİ

Stratejik Araştırmalar, 9(17)
Haziran 2011 97-122
ISSN: 1303 – 698X

*Dr.
Namık Kemal Üniversitesi, İİBF, Uluslararası İlişkiler Bölümü,
Elmek: ebaysoy@yahoo.com

Bu makale sadece yazarın görüşünü yansıtır. Türk Silahlı Kuvvetleri
ve/veya Yayın Kurulunun görüşlerini temsil etmez.

Öz

Terörizm, topluma karşı siyasal amaçlı şiddet kullanımı olarak tanımlanabilir. Terörizmin, yaratılan kaos ortamından maddi çıkar sağlamaya çalışmasının yanında hedeflerinden birinin de devletin siyasal olarak dönüştürülmesi ve yok edilmesi olduğu söylenebilir. Terörizmin analizi yapılırken devlet olgusunun temel tarihsel ve kavramsal özelliklerinin göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Devlet olgusunun incelenmesi için, Carl Schmitt'in politik felsefesinden yararlanılabilir. Schmitt'in üzerinde durmuş olduğu "siyasal toplum", "siyasal alan" ve "neyin siyasal olduğu" gibi konular, terörizmin anlaşılmasında geniş bir bakış açısı sunmaktadır. Siyasal toplum ve devlet olgusundan hareketle de güvenlik konusu terörizmle bağlantılı bir şekilde ele alınabilir. Çünkü her devletin güvenlik anlayışı ve algısı, o devletin yapısal özellikleri ile ilgilidir. Terörizm ise bu algıları değiştirmeye çalışmaktadır. Bu noktada "güvenlik algılaması" yaşamsal bir konu olmaktadır. Schmitt'in politik felsefesi ile bağlantılı bir şekilde, güvenliğin algılama boyutuna özel önem veren Kopenhag Ekolünün "güvenlikleştirme" kavramının incelenmesi, terörizmin analiz edilmesine ve amaçlarının belirlenebilmesine olanak sağlayabilir. Dolayısıyla, "güvenlikleştirme" ve özellikle "güveniksizleştirme" kavramlarının, terörizmi anlamlandırmada anahtar role sahip oldukları ileri sürülebilir. Çünkü terörizm kendini, hedeflerini ve taleplerini "güveniksizleştirerek", "siyasallaştırarak" ve "normalleştirerek" gerçekleştirmeye çalışır. Bu nedenle terörizmin, öncelikle bir güvenlik konusu olarak ele alınması gerekliliği, terörle mücadelede büyük önem taşımaktadır.

Abstract

Terrorism can be defined as the systematic use of violence to target citizens for political purposes. Apart from obtaining material benefit from creating a chaos atmosphere, one of the aims of terrorism can be considered to be the conversion or demolition of the political structure of state. Therefore, when analyzing terrorism, some historical and theoretical premises of the state phenomenon should be taken into consideration. In such an analysis, the political philosophy of Carl Schmitt may help to highlight some basic characteristics of a state. To understand terrorism, issues like "political society", "political domain" and "what is political" which Schmitt has discussed, may provide a broad framework. In this way, the issue of "security" can be tackled along with terrorism. Since security and the perception of security depends on the structure of a state, it becomes vital to focus on the perception of security itself and the process leading to that perception. Consistent with Schmitt's political philosophy, examination of the Copenhagen School, which gives special importance to the issue of the perception security may help us to give meaning to the word 'terrorism'. It can be argued that the concepts of 'securitization'" and especially 'de-securitization' have a key importance in understanding terrorism. Since terrorism tries to 'de-securitize', 'politicize' and 'normalize' itself and its objectives, there is a vital importance to tackle terrorism, primarily as an issue of security.

Giriş

Terörle ilgili çoğu araştırma tarihsel olaylara, gelişmelere ve süreçlere odaklanarak görünüşte kapsamlı, ancak gerçekte son derece sınırlı ve yüzeysel bir şekilde yapılmaktadır.

Terörle ilgili çoğu araştırma tarihsel olaylara, gelişmelere ve süreçlere odaklanarak görünüşte kapsamlı, ancak gerçekte son derece sınırlı ve yüzeysel bir şekilde yapılmaktadır. Bu çalışmalarda, terörün güvenlik kavramı ile olan ilişkisi incelenmiş olmakla birlikte, "güvenlik" dar bir şekilde kavramlaştırılmış ve terör bir "asayiş" ya da "savunma" sorunu olarak ele alınmıştır.¹ Terörün "siyasal amaçlı şiddet kullanımı" olduğu sadece tanımlarda kalmış ve tartışmalar analiz edici olmaktan çok betimleyici olmuştur. Bu nedenle, terör olgusunun analitik bir çözümlenmesinin yapılması gerekmektedir. Bunun için devlet, güvenlik, tehdit algılaması, terör, "güvenlikleştirme" ve de özellikle "güvenlik-siz-leştirme" kavramları; siyaset bilimi, uluslararası ilişkiler ve güvenlik çalışmaları disiplinleri çerçevesinde geniş bir şekilde değerlendirilmelidir. Ancak böylelikle, terörizmin gerçek amacının saptanabileceği ve karşı önlem alınabileceği düşünülebilir.

Terörizm, ilan edilmiş amacı ne olursa olsun, gerçekte hedef aldığı devleti yıkmayı ve siyasal bir dönüşüme uğratmayı hedeflemektedir. En azından terörizmin siyasal amaçlarla kullanılan bir strateji olduğundan bahsedilebilir. Bu yüzden, terörizm konusuna değinmeden önce, devlet olgusunun tarihsel ve kavramsal ana hatları ortaya konabilir. Çünkü terörizm, bir devletin yapısal temellerini aşındırmaya çalışmaktadır. Devlet olgusunun belirleyici özelliklerinin incelenebilmesi için Carl

¹ Terörün bir asayiş konusu olarak ele alınması stratejik olarak doğru bir tutumdur denebilir. Böylelikle, terörizmin siyasallaşması engellenebilir. Ancak, terörizmin analizi yapılırken böyle bir tutumun yeterince açıklayıcı olmadığı düşünülebilir.

Schmitt'in politik felsefesinden yararlanılabilir.² Schmitt'in siyasal toplumla ilgili ortaya koyduğu noktalar üzerinden terörizmin işlediği ve amacına ulaşmaya çalıştığı ileri sürülebilir. Özellikle, Schmitt'in tartışmış olduğu, neyin "siyasal" olduğu, siyasal toplumun nasıl oluştuğu ve bir siyasal toplumun genel özelliklerinin ne olduğu gibi konuların, terörizmi anlamada anahtar konumda olduğu iddia edilebilir.

Makalenin amacı, terörizm olgusunu güvenlikleştirme ve güvensizleştirme kavramları çerçevesinde inceleyerek terörizmin amaçladığı siyasal dönüşümün nasıl gerçekleştirilmeye çalışıldığının analizini yapmaktır.

Makalenin amacı, terörizm olgusunu güvenlikleştirme ve güvensizleştirme kavramları çerçevesinde inceleyerek terörizmin amaçladığı siyasal dönüşümün nasıl gerçekleştirilmeye çalışıldığının analizini yapmaktır. Çalışmanın temel varsayımı, terörizmin kendisini ve amaçlarını güvensizleştirerek siyasallaşmaya çalıştığı ve böylelikle de hedef aldığı devletin rejimini dönüştürmeyi amaçladığı; bu nedenle de bir devletin terörizmle mücadelede, terörü bir güvenlik konusu olarak ele almasının yaşamsal bir gereklilik olduğudur. Bu doğrultuda makalede ilk olarak modern devlet olgusunun tarihsel ve kavramsal genel hatları üzerinde durulacaktır. Ancak modern devlet hakkındaki geniş literatür bu çalışmanın

² Makale boyunca Carl Schmitt'in düşüncelerine sıklıkla değinilecektir. Carl Schmitt, 1888'de Almanya'da doğmuş; hukuk, siyaset bilimi ve felsefe alanlarında çalışmalarda bulunmuştur. Fikirleri, Leo Strauss, Jacques Derrida ve Chantal Mouffe gibi düşünürler tarafından ilgi görmüştür. Devlet, siyaset ve kamu hukuku üzerine düşünceleri çok tartışılmış ve tartışılmaya devam etmektedir. Her ne kadar Schmitt nasyonal sosyalizmin teorisyeni olarak kabul görse de ortaya koymuş olduğu felsefenin, totaliter devletten liberal devlete kadar tüm siyasal toplumlar için geçerli olduğu ileri sürülebilir. Çünkü Schmitt her şeyden önce devletçidir, milliyetçi değil (Bezci, 2006: 173). Ek olarak, Schmitt'in fikirleri benimsensin ya da karşı çıkılsın, Schmitt'in ideolojik okumaların ötesinde olduğu Schmitt'in farklı siyasal eğilimlerce savunulmasından anlaşılabilir (Bk. Önsöz, Bezci). Gerçekte Schmitt'in, genel kabul gördüğü üzere sadece "üniter" devletin değil ideolojik yapısı ne olursa olsun tüm devletlerin yapısını ortaya koyduğu iddia edilebilir. Dolayısıyla liberal bir devlet Schmittçi bir anlayışla açıklanabilir. Bu nedenle Schmitt'i otoriter liberal olarak nitelendirmek de olasıdır (Bezci, 2006: 90). Schmitt hakkında daha fazla bilgi için bk. Rütters, 2006 & www.statemaster.com.

kapsamı dışındadır. Modern devlet olgusu Schmitt'in siyasal felsefesi ışığında değerlendirilecek ve bir siyasal toplumun bazı karakteristik özellikleri ortaya konmaya çalışılacaktır. İkinci olarak devletten hareketle güvenlik olgusuna değinilerek güvenliğin ne olduğu sorusuna cevap aranacaktır. Bu noktada tehdit algılaması ve tehdit algılamasının dayandığı unsurlar belirtilecektir. Üçüncü olarak güvenliğin algılama boyutuna özel önem veren Kopenhag Ekolü kısaca tanıtilerek bu ekolün geliştirdiği güvenikleştirme ve güveniksizleştirme kavramları açıklanacaktır. Bu bağlamda terör ve terörizm tanımlanarak terörün bazı sosyo-psikolojik boyutları üzerinde durulacaktır. Son olarak terörizmin asıl amacının, güvenlik, algılama ve kimlik arasındaki yaşamsal bağ üzerinden "güveniksizleştirme" kavramı ve eylemi yoluyla, hedef aldığı devleti kapsamlı bir siyasal dönüşüme uğratmak olduğu sonucuna varılacaktır.

Ulus Devletin Öncesi ve Sonrası: Kabile ve Aşiret

Devlet olgusunun anlaşılabilmesi için, her mekân ve zaman için geçerli olan belli başlı bazı evrelerden bahsedilebilir. Bu evreler, en ilkelden en gelişmiş olana doğru kabile, aşiret ve ulus-devlet olarak belirlenebilir. Kabile, Platon'un ifadesiyle bir "siyasal hayvan" olan insanoğlunun en ilkel toplum biçimidir. Bu evrede insanoğlu, coğrafi şartlara ve kısıtlı su kaynaklarına paralel olarak küçük birimler hâlinde yaşamaktadır. Kabile lideri yaşı ilerlemiş ve erdemli olduğu düşünülen, her şeyden önemlisi yaşanılan coğrafyayı en iyi bilen kişidir. Kabileden sonraki bir üst siyasal örgütlenme biçimi olan aşiret yapılanmasında ise artık liderin gücü kabile liderine oranla çok daha fazladır. Aşiret yapılanmasında, lider tarafından konulmuş, kişisel ancak belli bir sürekliliği olan ve kalıcılaşmaya başlayan yasalar ortaya çıkmaya, egemenlik sınırları oluşmaya ve bu sınırlar da titizlikle korunmaya başlanmıştır (Blij, 1967: 1 - 4).

Kabile ve aşiret evrelerinde yavaş yavaş ortaya çıkan bazı gelişmeler, modern ulus devlet oluşumunun altyapısını hazırlamıştır. Maddi olarak

Kabile ve aşiret evrelerinde yavaş yavaş ortaya çıkan bazı gelişmeler, modern ulus devlet oluşumunun altyapısını hazırlamıştır.

artık-değer oluşturmaya başlayan siyasal topluluklar, sosyal olarak artık-değer oluşturmaya başlamış ve sosyal artık-değerin oluşması da “merkezî mekân”ı ortaya çıkarmıştır (Blij, 1967: 7). Merkezî mekân; siyasal, kültürel ve ekonomik çekim merkezi olmuş ve modern devlet gibi daha geniş ölçekli siyasal yapılanmaların çekirdeği haline gelmiştir.

Siyasal birliktelik iradesi ve kader birliği duygusu din, ırk gibi unsurların ötesindedir.

Ancak modern ulus devlet, kabile ya da aşiretlerin birleşiminden oluşmamaktadır. Modern devlet; bir tür aşiretler, yerel otoriteler konfederasyonu ya da bu güçlerin yanında, bu güçlerden daha yüksek otoritenin olduğu bir durum değildir. Tam tersine, bahsedilen yerel unsurların üstesinden gelerek varlığını gerçekleştirebilmektedir. Diğer bir deyişle, kabile ve aşiret oluşumları, uzun dönemde modern devletin ortaya çıkmasının altyapısını oluşturmuş olmalarına rağmen sonraları bu oluşumlar ulus devlet için birer engel ve tehdit durumuna gelmiştir. Dolayısıyla, ırksal, dilsel, dinsel ve tüm bu sayılanlarla bağlantılı olan feodal unsurlar, modern devletin var olabilmesi ve uluslararası bir aktör durumuna gelebilmesi için üstesinden gelmesi gereken “tehditlerdir” denebilir. Bu tehditlerden en güncelinin ise diğer din, dil, ırk gibi unsurları da bünyesinde barındırması nedeniyle “yeni-kabileciliğin” (Blij, 1967: 30) ya da “yeniden kabileleşmenin-aşiretleşmenin” olduğu söylenebilir. Bu durum günümüzde özellikle terörizm olgusunda etkili olmaktadır. Sonraki bölümlerde bu konuya tekrar değinilecektir.

Modern ulus devlet her şeyden önce bir düşüncedir. Siyasal birliktelik iradesi³ ve kader birliği duygusu din, ırk gibi unsurların ötesindedir. Siyasal birliktelik duygusu gerçekleştiği ölçüde feodal unsurlar yok edilebilir. Schmitt'in deyişiyle, politik birlik kendi içindeki karşıtlıkları aşabilen birliktir (Bezci, 2006: 49). İdeal bir ulus devlet tanımı, belli bir coğrafyadaki toplulukların birlik duygusu içinde politik ve ekonomik olarak örgütlenmesi ve bu

³ Politik birlik = Politik irade: Platon'dan Hegel'e en üstün değer olmuştur (Bezci, 2006: 55).

doğrultuda da belli bir güce erişmesi şeklinde yapılabilir.⁴ Öte yandan, Schmitt'in de belirttiği gibi her halk devlet değildir; bu yüzden ulus, politik bilinç sahibi halk olarak tanımlanabilir (Bezci, 2006: 52). Bahsedilen politik bilinç ise kendiliğinden oluşmamaktadır. Tarihî olgu ve olaylar ışığında belli bir us, bir irade doğrultusunda yaratılabilir ve/veya yönlendirilebilirse bir devletten söz edilebilir.

Modern ulus devlet ile öncülleri arasında üzerinde durulması gereken çok önemli bir fark bulunmaktadır. Modern devletin en gelişmiş biçimi olan cumhuriyet anlayışıyla birlikte kabile, aşiret ve monarşideki en temel özellik olan yöneten ve yönetilen arasındaki kesin ayırım ortadan kalkmıştır. Siyasal güç belli bir grubun elinde olmayıp toplumun bütünüyle oluşturulmakta ve kurumlar aracılığıyla uygulanmaktadır. Dolayısıyla Schmitt'in deyiimiyle, cumhuriyet ile birlikte halk ile kurum arasındaki ayırım kalkmıştır (Bezci, 2006: 187).

Modern devletin en gelişmiş biçimi olan cumhuriyet anlayışıyla birlikte kabile, aşiret ve monarşideki en temel özellik olan yöneten ve yönetilen arasındaki kesin ayırım ortadan kalkmıştır.

Bir siyasal birimin, devlet olarak nitelendirilebilmesi için üç temel unsur gerekmektedir. Bu unsurlar, siyasal, ekonomik, kültürel ve sosyal olarak iç birliğin sağlanması, başkentinin büyüklüğü (sadece alansal olarak değil aynı zamanda kültürel, ekonomik ve siyasal etki açısından da) ve organizasyon olabilme gücü doğrultusunda üretim çeşitliliğidir (yine sadece ekonomik anlamda değil sosyal, siyasal ve kültürel olarak) (Blij, 1967: 39 – 40). Bu üç temel, bir devletin ulaştırmadan eğitim politikalarına kadar tüm politikalarının hem kaynağı hem de amacıdır. Bir ulus devletin ana güvenlik konusu ise bahsedilen düşünsel, mekânsal, siyasal, kültürel ve ekonomik birliğin korunması ve geliştirilmesidir. Bu noktada terör, devlet ve güvenlik konularını bir bütün içinde değerlendirebilmek için güvenlik olgusuna değinilmelidir.

⁴ Siyasal güç ve organizasyonu birbirinden ayırmak olanaksızdır (Blij, 1967: 75).

Güvenlik

Her bir devlet, kendi özel şartlarını belirleyerek kendi tehdit algılamasını ve buna bağlı olarak kendi güvenliğini sağlamaktadır.

Güvenlik en yalın hâliyle korku ve tehditten uzak olma durumu olarak tanımlanabilir. Daha geniş anlamıyla güvenlik, devletlerin bağımsızlıklarını ve içsel bütünlüklerini koruma uğraşısıdır. Güvenlik olgusundan bahsedilebilmesi için iç tehdit, dış tehdit unsurları ve bu türden algıların olması gerekmektedir (Dedeoğlu, 2003: 52). Güvenlik olgusu, bir varlığın içinde yaşadığı çevre ile ilişkisinden doğmaktadır. Bu doğrultuda güvenliğin üç ana unsuru bulunmaktadır. Bu unsurlar; algılayan bir birim, algılanan bir çevre/durum/olay ve son olarak algılamanın, yine algılayan birime ve çevreye/duruma bağlı olarak niteliği veya biçimi şeklinde sıralanabilir. Ancak bu üç unsurun birbirleri ile kesin çizgilerle ayrılmış alanlar olarak değil tam tersine birbirleri ile her zaman dinamik bir ilişki içinde ve birbirlerini karşılıklı olarak etkileyen alanlar olarak düşünülmesi gerekir. “Algılama” ise güvenlik konusunda anahtar role sahiptir. Bu bakımdan algılamayı etkileyen öğelerin belirtilmesi, güvenlik konusundaki belirsizliklerin aşılmasına yardımcı olmaktadır. Çünkü herhangi bir olay ya da olgunun tehdit olarak belirlenebilmesi, her şeyden önce bir algılama sorunudur. Böylelikle, tehdit algılamasının göreceli bir yanı olduğu söylenebilir. Her bir devlet, bu unsurlardan hareketle kendi özel şartlarını belirleyerek kendi tehdit algılamasını ve buna bağlı olarak kendi güvenliğini sağlamaktadır.

Bu doğrultuda tehdit algılamasının dayandığı temeller şu şekilde sıralanabilir (Dedeoğlu, 2003: 12):

- Aktörlerin büyüklük ve amaçları,
- Güç ve kapasite büyüklüğü,
- İçsel dinamikler,
- Uluslararası sistemi algılayış biçimi,
- Kendisine biçtiği rol,
- Coğrafya,

- Tarihsel süreç,
- Jeopolitik durum.

Bu noktaları toplu bir şekilde ifade etmek gerekirse “ülkelerin dünya üzerindeki konumu, doğal zenginlikleri, toplumun yapısı, ulusal hedefleri ve ülkenin tarihi, güvenlik anlayışını ve bu bağlamda tehdit algılamasını farklı kılar” (Küçükşahin ve Akkan, 2007: 46-7). Tehditlerin belirlenmesi ise aktif bir süreçtir. Algılama otomatik veya edilgen bir olgu olmaktan çok, bir çaba ve nitelik gerektirir: “Tehditlerin belirlenmesi için öncelikle ülkenin hayati çıkarlarını oluşturan olmazsa olmazlarının ve varlığının temellerini oluşturan dayanaklarının neler olduğunun ortaya konulması gerekir. Dayanaklar belirlendikten sonra ülke içinde ve dışında meydana gelen olayların bu dayanakların ışığında değerlendirilmesi” gerektiği (Küçükşahin ve Akkan, 2007: 47; Dedeoğlu, 2003: 51) belirtilmektedir. Diğer bir deyişle, tehditlerin belirlenmesinde en önemli etken, algılayanın kendi yetenekleridir (Küçükşahin ve Akkan, 2007: 47). Genel olarak tehditler üç şekilde ortaya çıkmaktadır (Dedeoğlu, 2003: 52):

Tehditler sektör bazında askerî, politik, sosyo-kültürel, ekonomik ve çevresel olarak sınıflandırılabilir.

- Eldekini yitirme durumu,
- Başka bir aktörün elinde olanı ele geçirememesi durumu,
- Hiçbir aktörün tek başına neden olmadığı bir tek aktörden bağımsız, küresel tehditler.

Tehditler sektör bazında askerî, politik, sosyo-kültürel, ekonomik ve çevresel olarak sınıflandırılabilir (Buzan, vd. 1998). Askerî tehditler, askerî güç kullanımı ile ilgilidir. Politik tehditler, bir devletin kurumsal istikrarını hedef almaktadır. Bir hükûmetin düşman unsurlarca devrilmesi, değiştirilmesi ya da desteklenmesi; ayrılıkçılığın ve bölücülüğün cesaretlendirilmesi ve bir devletin siyasal yapısının, kurucu felsefesinin sistemli bir şekilde dönüştürülmeye çalışılması politik tehditler kapsamına girmektedir. Daha önce de belirtildiği gibi devlet, her şeyden önce bir fikirdir. Bu fikir,

Asıl dikkat edilmesi gereken, bir tehdidin sadece ne olursa olsun bertaraf edilebilmesi değil o tehdidin hedef aldığı devletin anayasal yönetim sisteminin ve kurumlarının ayrıca da ideolojik ve tarihsel temellerinin zarar görmesinin önlenmesidir.

devletin ulusal karakterini ve kurumsal ideolojisini belirler ve yine kurumlar yoluyla yaşatılır. Öte yandan, bir devleti hedef alan iç ve/veya dış kaynaklı bir tehdit, o devletin kurumlarını yıpratarak devletin bütünlüğünü bozmayı ve kurucu felsefesini ortadan kaldırmayı ister. Sosyo-kültürel tehditler ise gerçekte politik tehditlerden ayrı düşünülememektedir. Bu tür tehditler, genellikle askerî ve politik tehditlerin bir bileşeni gibi görünmekte; toplumun kültürel dokusuna zarar vererek o devletin iç bütünlüğünü bozmayı ve orta-uzun vadede de o devleti siyasal olarak güçsüzlendirmeyi amaçlamaktadır. Ekonomik tehditler, bir devletin üretimini ve ticari hayatını hedef almaktadır. Günümüzde ekonomik tehditler de askerî tehditlerden çok farklı bir şekilde algılanmamaktadır. Son olarak çevresel tehditler ise devletin fiziksel ortamına zarar veren unsurlardır. Ancak, her ne kadar sözü edilen tehditler farklı başlıklar altında toplansalar da gerçekte hepsi bir devletin yaşamını hedef almaktadır ve birbirleriyle iç içe geçmiş durumdadır. Bu nedenle herhangi bir tehdide karşı önlem alınırken üzerinde durulması gereken nokta, devletlerin aynı zamanda kendi hassasiyetlerini ve karakteristik yapılarını da göz önünde bulundurma zorunluluklarıdır. Diğer bir deyişle, asıl dikkat edilmesi gereken bir tehdidin sadece ne olursa olsun bertaraf edilebilmesi değil o tehdidin hedef aldığı devletin anayasal yönetim sisteminin ve kurumlarının; ayrıca da ideolojik ve tarihsel temellerinin zarar görmesinin önlenmesidir. Güvenliğin, “ne olunduğuna” ve “ne olunmak istendiğine” ve bunun hangi koşullar altında beklendiğine göre esneyen bir kavram olduğu düşünüldüğünde (Okman, 2009); herhangi bir tehdide karşı önlem alınırken, bahsedilen “ne olunduğuna” ve “ne olunmak istendiğine” dair iradenin gözetilmesinin son derece yaşamsal olduğu ileri sürülebilir. Bir sonraki bölümde geniş olarak üzerinde durulacağı gibi, terörle mücadelede de terörizmin ne olunduğuna ve ne olunmak istendiğine dair irade, düşünce ve inancı yıpratarak, zayıflatarak ve yıkararak bir siyasal

toplumun algılarını bozmak ve sonuç olarak rejimi dönüştürmek amacını taşıdığı göz önünde bulundurulmalıdır. Bu şekilde yalnızca bir terör örgütüyle değil terörizm olgusu ile mücadele edilebileceği düşünülebilir.

Güvenlik olgusunun algılama boyutuyla ve süreciyle ilgili, özellikle Soğuk Savaş sonrasındaki uluslararası konjonktürle de bağlantılı olarak güvenlik çalışmalarına alternatif yaklaşımlar getirilmeye başlanmıştır. Aslen yapısalcı bir anlayışla neo-realizmin yeniden yorumlanması olan Kopenhag Ekolü, bu yaklaşımlar arasında dikkat çekicidir. Geleneksel güvenlik çalışmalarına önemli bir alternatif olarak kabul edilen ve Avrupa Birliği (AB)nin güvenlik anlayışını büyük oranda etkilediği ileri sürülebilecek Kopenhag Ekolünün önde gelen temsilcileri olan Barry Buzan, Olé Waever ve Jaap De Wilde (1998), “güvenlikleştirme” kavramına analizlerinde anahtar bir rol vermişlerdir. *Güvenlikleştirme*, bir grubun (siyasal, askerî ya da sivil) herhangi bir konu hakkında toplumun bütününe ya da bir kesimini, o konunun bir güvenlik sorunu olduğuna dair ikna etme eylemidir. Eğer ikna etme eylemi başarılı olursa o olay ya da olgu, güvenlik kapsamında değerlendirilmektedir.

Normatif unsurlar barındıran Kopenhag Ekolü, “ne olduğu” yanında, “ne olması gerektiği” konusunda da önerilerde bulunmaktadır.

Kopenhag Ekolü normatif unsurlar da barındırmakta ve “ne olduğu” yanında, “ne olması gerektiği” konusunda da önerilerde bulunmaktadır. Bu ekole göre asıl amaç, tüm olgu ve olayların güvenlik bağlamından çıkarılması yani “güvenliksizleştirilmesi” olmalıdır. Bir konunun “normal” bir şekilde ele alınmaması ve güvenlik çerçevesinde değerlendirilmesi, Kopenhag Ekolü anlayışına göre bir “başarısızlık” göstergesidir (Buzan, v.d, 1998: 29). Çünkü güvenlik, acil ve varoluşsal bir konu hakkında, devletin istisnai önlemler alma yetkisine sahip olduğu; çoğunlukla tartışmaya ve müzakereye açık olmayan bir alandır. Bu nedenle konular, güvenlik bağlamında değil tartışmanın ve pazarlığın mümkün olduğu siyasal alanda ele alınmalı yani

güveniksizleştirilmelidir. Bunun için de söylemlere büyük iş düşmektedir.

Ancak bu noktada, yukarıda bahsedilmiş olan güvenliğin devlet hassasiyetlerine, karakterine ve algılarına bağlı boyutunun göz ardı edildiği ileri sürülebilir. Ayrıca bu makalenin temel argümanının savunduğu gibi terörizmin ve taleplerinin, güvenlik bağlamından kurtarılarak siyasal alanda tartışılır ve pazarlık edilir bir duruma gelmesi, o devletin rejimi açısından yıkıcı sonuçlar doğurabilecek niteliktedir. Dahası, terörizmin amacının, siyasallaşarak kendi talepleri doğrultusunda siyasal sistemi yeniden tanımlamak olduğu görüşünden hareketle, güveniksizleştirme eyleminin analitik bir kavram olarak değil de normatif bir şekilde anlamlandırılmasının, terörizmin ve taleplerinin meşrulaşmasına yardımcı olacağı görülebilir. Bir sonraki bölümde bu konuya ayrıntısıyla değinilecektir.

Kopenhag Ekolünde, bir devletin güvenlik anlayışının ne olması gerektiği doğrultusunda dikte edici bir tavır takınılmaktadır.

Her ne kadar Kopenhag Ekolünde güvenliğin göreceli bir kavram olduğu savunuluyor gibi görünse ve güvenikleştirmenin politik bir seçim olduğu kabul edilse de gerçekte bir devletin güvenlik anlayışının ne olması gerektiği doğrultusunda dikte edici bir tavır takınılmaktadır. Kopenhag Ekolü model olarak AB'yi sunmaktadır. Buna göre Avrupa devletlerinin aralarındaki güvenlik sorunlarını çözerek bir "güvenlik toplumu" ya da "güvenlik topluluğu (*security community*)" haline geldikleri ve bu devletlerin "ortak" bir güvenlik algılayışı geliştirdikleri ileri sürülmektedir.⁵ Bu doğrultuda, örneğin Türkiye'nin komşu devletleriyle

⁵ Ancak bu görüşün tartışmalı olduğu söylenebilir. Öncelikle, AB'nin ne derece ortak bir güvenlik anlayışı geliştirdiği şüphelidir. Dahası, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonraki gelişmeler, yapılan "hatalardan" ders alınması sonucunda değil Soğuk Savaş ortamında şekillenmiştir. AB devletlerinin kendi aralarındaki güvenlik sorunlarını "çözmeleri", bir veya birkaç gücün çatışmasının diğer çatışmaları örtmesi ya da dondurması anlamında kullanılan "overlay" kavramı ile açıklanabilir. Özetle, iki kutuplu dünya Avrupa devletlerinin kendi aralarındaki çatışmalara izin vermemiştir. Sözü edilen "güvenlik toplumunun" mimarı iki kutuplu dünyadır. "Overlay" ve "güvenlik toplumu" kavramları için bk. Buzan & Waever, 2003.

olan hassasiyetlerini görmezden gelmesi istenebilmekte ve bölücülüğün bir güvenlik sorunu olarak algılanmaması gerektiği çok çeşitli yollarla benimsetilerek Türkiye'nin güvenlik algısı dönüştürülmeye çalışılmaktadır. Bunu yapmaktaki asıl amaç ise *devlet-güvenlik* ve *algı* arasındaki yaşamsal bağ aracılığıyla, bir devletin tarihsel olay ve olgular ışığında şekillenmiş olan karakterinin ve kurucu felsefesinin dönüştürülmesidir.

Güvenlikleştirme kavramıyla ilgili olarak bir boyutun daha altı çizilebilir. Kopenhag Ekolünün, güvenlikleştirme kavramını literatüre kazandırmasına rağmen bilinçli ya da bilinçsiz bir şekilde, güvenlikleştirme sürecini ya da eylemini, yüzeysel bir şekilde ele aldığı ileri sürülebilir. Bir konunun güvenlik bağlamında ele alınması, günlük sorunlarla ilgili bir olay değil daha önce de belirtildiği gibi devletin yaşamsal çıkarları ve varoluşsal yapısı ile ilgilidir. Diğer bir deyişle, güvenlikleştirme basit bir 'müsamere' değildir. Çünkü güvenlikleştirme, her şeyden önce bir egemenlik sorunudur. Schmitt'in sözcükleri ile belirtmek gerekirse "*egemen, olağanüstü hâle karar verendir*" (Schmitt, 2002: 13). Olağanüstü hâl ise, olağanüstü önlemleri gerektirir. Olağanüstü hâlin, ne şartlarda ilan edileceği ve ne gibi tedbirler alınabileceği, devletin anayasal yapısı ve karakteri ile belirlidir (Schmitt, 2002). Bu nedenle güvenlikleştirmeyi sadece bir ikna süreci olarak görmek yanıltıcı olabilir. Dahası böyle bir yaklaşım, herhangi bir güvenlik konusu üzerinden yaşanan egemenlik mücadelesini gizlemek, olumlamak ve desteklemek için kullanılabilir.

Güvenlikleştirme kavramının yalnızca bir ikna süreci olarak ele alınması, başka olumsuzluklara da neden olabilir. Bu şekilde bir anlayış, toplumların sürekli olarak etkiye açık olmalarının koşullarını da hazırlayabilir. Özellikle siyasal bilinci zayıf olan toplumlar, genellikle "telkine hazır bir dikkat ve bekleme durumu içinde bulunurlar" (Le Bon, 2005: 28). Diğer bir deyişle, devletin kurucu felsefesine göre belirlenmeyen kontrolsüz bir

Siyasal bilinci zayıf olan toplumlar, genellikle "telkine hazır bir dikkat ve bekleme durumu içinde bulunurlar".

güvenikleştirme eylemi, toplumun düşman unsurlarca yönlendirilmesine yol açabilir. Ek olarak güvenikleştirme eyleminin devlet tekeline çıkarılması ya da çıkarılması, herhangi bir iktidar mücadelesinde toplumdaki birlik ve bütünlük duygularının aşındırılması sonucunu doğurabilir. Çünkü tekrar etmek gerekirse, güvenlik, bir egemenlik konusudur ve kimin egemen olduğu ile ilgilidir. Bu konu güveniksizleştirme ve terörizm arasındaki ilişki göz önüne alındığında daha da açıklığa kavuşmaktadır.

Terörizm ve Güvenlik-siz-leştirme

Terör, amacı iktidarı ele geçirmek olanların, şiddet yoluyla halkı korkutarak ve yıldırarak sahipsiz kaldıkları inancını yerleştirme eylemi olarak tanımlanabilir.

Terörizmin uluslararası alanda tanımlanma çabaları 1920'lerde başlamış ancak terörizm terimi ilk kez 1930 yılında Brüksel'de ceza hukukunu birleştirmek için yapılan konferanslarda ortaya çıkmıştır (Saul, 2008b: 22). O dönemde terörizm, "*Siyasi ve sosyal fikirlerin ifade edilmesi veya uygulanması amacıyla; bir kimsenin, kişilerin yaşamına, özgürlüğüne veya fiziksel bütünlüğüne veya kamu veya devlet mülkiyetine karşı bir genel tehlike yaratabilecek araçların kasıtlı kullanımı*" (Saul, 2008b: 22) şeklinde tanımlanmaktadır. Terörizmi bir suç olarak tanımlama girişimleri ise Milletler Cemiyetince 1934 ve 1937 yılları arasında başlatılmıştır (Saul, 2008b: 24). Ancak günümüze kadar, net ve genel kabul gören bir tanım yapılamamıştır. Bu durum terörizmin bizzat hedef aldığı devlet ile bağıntılı bir konu olmasından kaynaklanmaktadır. Nitekim 11 Eylül 2001 sonrasında Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi de devletlere, kendi ulusal kanunlarında terörizmi geniş ve tek yanlı olarak tanımlama hakkını tanımıştır (Saul, 2008a: 49).

Terörün hukuksal tanımı üzerinde kesin bir uzlaşma olmasa da terör, amacı iktidarı ele geçirmek olanların, şiddet yoluyla halkı korkutarak ve yıldırarak sahipsiz kaldıkları inancını yerleştirme eylemi olarak tanımlanabilir (Zafer, 2007: 27; Keleş ve Ünsal, 1982: 3). Diğer bir ifadeyle terör, belirli siyasal amaçlara erişmek için halkta korku, baskı ve yılgınlık yaratmaya çalışan sistemli şiddet kullanımudur (Zafer, 2007: 27; Bayraktar, 1982: 158).

Her ne kadar terör ve terörizm kavramları birbirlerinin yerine kullanılıyor olsalar da terör kavramı, uzun süreli korku ve dehşet durumu anlamına gelirken terörizm bahsedilen korku ve yığınlık durumunun ortaya çıkarılmasını amaçlayan stratejiyi ifade etmektedir (Çiçek, 2007: 36). Bu tanımlardaki ortak nokta, yığınlık yaratarak siyasal değişimi/dönüşümü amaçlayan şiddet kullanımı olmaktadır. Terörist eylemler ya bir devletin rejimini toptan yıkmayı ve/veya hükümetlerin uygulamakta olduğu belli politikaları değiştirmeyi amaçlamaktadır (Dülger, 2007: 55). Ayrıca terörizm, toplumda potansiyel mağdur olma duygusu yaratarak korkunun ve yığınlığın yönlendirmesiyle siyasal kazanımlar peşinde koşmaktadır (Zafer, 2007: 28).

Korku, tehdit, şantaj ve acıma duygusu yaratma terörizmin belli başlı yöntemleridir.

Güç, ilişkisel bir olgudur ve siyasal gerçekliğin zihinsel olarak oluşturulmasına dayanır yani güç, hedefin zihni yoluyla işler (Freedman, 2008: 27). Terör, korku üzerinden toplumla iletişim kurarak ve bir "yoğunluk"⁶ yaratarak güç kazanmayı, siyasallaşmayı, politik bir aktör hâline gelmeyi ve de sonuç olarak siyasal yapıyı dönüştürmeyi hedefler: *"Teröristler, doğrudan mağdur ve hedef kitle arasında tehdit ve şiddet üzerine kurulu bir iletişim süreci oluşturmak isterler. Yıldırma, zorlama veya propaganda amaçlarından hangisine ulaşılmak isteniyorsa; buna uygun olarak hedef kitle terörün, taleplerin veya ilginin odağı hâline getirilir"* (Karaaslan, 2007: 79; Beşe, 2002: 24-25).

Korku, tehdit, şantaj ve acıma duygusu yaratma terörizmin belli başlı yöntemleridir. Özellikle acıma duygusunun yaratılması önemlidir, çünkü acınası bir durum, yapılacak bir şey kalmadığı için daha az düşündürücü olmaktadır (Şener, 2003: 41). Terörle, siyasal toplumun soğukkanlılığı ve mantığı felç edilmek istenir. Asıl amaç ise belli bir konuda ya da

⁶ Schmitt'e göre politik alan, kültür, ekonomi gibi nesnel değildir; bir yoğunluk sorunudur (Bezci, 2006: 36). Aynı şekilde, güvenikleştirme kavramını kullanan Buzan, Waever ve Wilde'e göre de güvenlik, politik olanın daha yoğun bir durumudur. Dolayısıyla Buzan ve meslektaşlarının en azından yönetsel olarak Schmitt'in yaklaşımını benimsedikleri söylenebilir.

anayasaca belirlenmiş temel politik yapıda devleti, hükümeti ve/veya toplumu “yanlış yaptığına dair” ikna etmektir. Bu şekilde terörizm, siyasal alanı ve neyin siyasal olduğunu yeniden tanımlamaya çalışır. Dolayısıyla, ilan edilmiş amacı ne olursa olsun terörizmin gerçekleştirmeye çalıştığı şey, devletin dönüştürülmesi, yeniden şekil verilmesi ve yeni bir devletin yaratılmasıdır. Güvenliksizleştirme kavramı çerçevesinde ifade edilecek olursa terörizm, kendini haklı çıkarmaya, meşrulaştırmaya ve “sorun”un güvenlik önlemleri ile çözülemeyeceğini, güvenlik bağlamı dışında siyasal ve sosyo-kültürel adımlar atılması gerektiğini, psikolojik operasyonlar yardımıyla da benimsetmeye çalışır. Devletin hassasiyetleri köreltilerek terörün amaçları “normalleşir” ve kabullenilir. Sonuç olarak temel anayasal yapı tartışma ve pazarlık konusu hâline getirilerek devletin dönüştürülmesi sağlanır.

Liberal bir devlette totaliter oluşumların birer tehdit olarak algılanmamaya başlaması, o devletin siyasal bir dönüşüm içinde olduğunu gösterebilir.

Sorunların ne olursa olsun güvenliksizleştirilmesi görüşünün aksine, örneğin monarşik ve/veya teokratik bir devlette cumhuriyet fikirlerinin, tehdit ve düşman olarak algılanması doğaldır denebilir. Aynı şekilde modern bir ulus devlette, feodal unsurlara yakından bağlı olarak etnik milliyetçilik, teokratik fikirler ve eylemler; liberal demokratik bir devlet içinse totaliter rejimler [2006 yılında yayımlanan ABD Ulusal Güvenlik Strateji Belgesi'nde kabul edildiği üzere “tiranlık” (NSS, 2006: 6-11)] birer tehdit ve düşman durumundadır. Bu bağlamda, liberal bir devlette totaliter oluşumların birer tehdit olarak algılanmamaya başlaması, o devletin siyasal bir dönüşüm içinde olduğunu gösterebilir. Benzer olarak cumhuriyetçi bir devlette monarşik fikir ve eylemlerin, tehdit olarak algılanmaması ya da algılanmaması gerektiğinin sistemli olarak kabul ettirilmeye çalışılması da o devlet üzerinde bir iktidar mücadelesi yaşandığı anlamına gelebilir. Bu sebeple tehdit algılamasının, devletin anayasal yapısından hareketle belirlenmesinin ve tehditlerle mücadelede anayasal yapıdan taviz verilmemesinin önem taşıdığı iddia edilebilir.

Günümüzde, modern ulus devlet yapısına yönelik tehditlerden önde gelenleri daha önce bahsedilmiş olan “yeni-kabilecilik” ya da “yeniden kabileleşme-aşiretleşme” oluşumları olmaktadır. Bu çerçevede terörizm de modern bir ulus devlette etnik yapılanmalara sempati yaratmaya ve toplumun siyasal birliktelik iradesini kırmaya çalışarak bahsedilen kabilesel ya da aşiretsel yapılanmaların önünü açmayı amaçlamaktadır. Bu nedenle, terörizmle mücadelede sadece terör örgütlerinin değil, bu olguların da göz önünde bulundurulması yaşamsal bir konu olmaktadır.

Terörizmin güvenlik olgusuyla birlikte ayrıntılı bir çözümlemesinin yapılabilmesi için “düşman” kavramı üzerinde de durmak gerekmektedir. Her ne kadar günümüzde özellikle postmodernizm tarafından düşman kavramı reddediliyor gibi görünüyor ve bu kavram uygarlık dışı gibi sunuluyor olsa da gerçekte düşman kategorisi yok olmamış fakat yer değiştirmiştir (Mouffe, 2005: 4). Çünkü tüm kimlikler ilişkiseldir ve bir farklılığın onaylanmasına dayanır (Mouffe, 2005: 2). Dahası, Schmitt'e göre de ancak düşman bilinir hâle geldiğinde politik birliğin kurucu iradesi oluşabilir (Bezci, 2006: 47,55). Terörizm, fiziksel şiddet yoluyla ve diğer dolaylı yollarla, halkın politik düşünce ve içgüdülerine saldırır, çünkü ancak halk içgüdülerini koruduğunda düşman bilinir hâle gelebilir. Düşmanın belirsizleşmesi ve/veya düşman algısının değişmesi, toplumun kendisini algılamasının, karakterinin, amaçlarının ve ilkelerinin de değişmesi anlamına gelmektedir. Bu noktalardan hareketle tekrar etmek gerekirse her devletin kuruluş felsefesi o devletin güvenlik algılamalarını ve tehditlerini doğrudan belirlemektedir: “Schmitt için sadece agonistik olan karşıtlıkla, dost-düşman ayrımı taşımamaktadır. Politik birlik tarafından kabullenilen çatışmalarla, politik birlik tarafından dışlanan karşıtlıklar arasında ayrım yapılmaktadır. Düşman, politik birlik tarafından dışlanan varoluşsal çatışma alanında aranmalıdır” (Bezci, 2006: 44). Terörizm, bir devletin kendi karakteristik özelliklerine göre belirlediği düşman anlayışını değiştirmeye ve de

Terörizm, fiziksel şiddet yoluyla ve diğer dolaylı yollarla, halkın politik düşünce ve içgüdülerine saldırır, çünkü ancak halk içgüdülerini koruduğunda düşman bilinir hâle gelebilir.

kimliğin “sistem dönüştürücü stratejik etkisine dayanarak” (Keyman, 2005: 217-8) devleti, kendi çıkarları doğrultusunda yeniden tanımlamayı ister:

“Kimlik olgusunun toplumsal ilişkilerin kurulma sürecinde, toplumsal taleplerin siyasal alana taşınmasında ve devlet-toplum ilişkilerinin düzenlenmesinde önemli bir rol oynadığı; bu anlamda da hem global hem de ulusal düzeylerde sistem dönüştürücü bir dünyada yaşıyoruz... Kimlik kavramı, yaşadığımız dünyada kuramsal ve siyasal pozisyonlar savaşının belki de en önemli stratejik silahı rolünü oynamaktadır. Toplumsal cinsiyet, ırk, din, etnisite, ulusal kimlik üzerine yapılan kuramsal ve siyasal tartışmalar ve bu kimlik kodlarının eklemlendiği siyasal stratejiler arası pozisyon savaşı, kimlik kavramının oynadığı stratejik rolün tezahür alanlarıdır” (Keyman, 2005: 217-218).

Terörizmin söyleminde yer alan etnik kimlik, demokrasi ve kültürel haklar gibi konular, devletin felsefesinin dönüştürülmesinin araçları olarak kullanılır.

Bahsedilen stratejik mücadeleye örnek olarak bir ulus devlette görünüşte etnik kimlik üzerinden terör yapan bir örgütün, o devletin kurucu felsefesini (örneğin ulusalcılığını) aşındırmayı ve kabul edilmiş olan ulusal kimliğin etnik bir grubun üstünlüğü olduğunu kabul ettirmeye çabalaması gösterilebilir. Uyguladığı tüm şiddete rağmen kendisinin düşman olmadığını, meşru görülmesi gerektiğini ve niyetinin “soruna” çözüm aramak olduğunu dolaylı olarak ve psikolojik operasyonlar yoluyla benimsetmeye çalışır. Bu doğrultuda, terörizmin söyleminde yer alan etnik kimlik, demokrasi ve kültürel haklar gibi konular, devletin felsefesinin dönüştürülmesinin araçları olarak kullanılır. Vatandaşlık kavramı daraltılarak etnik kimliğe indirgenir ve devletin bu alanda adımlar atması istenir. Bu amaçlar en net olarak anayasa değişikliği taleplerinde ortaya çıkar. Sonuçta, siyasal birlik bilinci bozularak asıl amaç olan devletin kurucu iradesinin ve felsefesinin yok edilmesi yolunda ilerleme sağlanmış olunur.

Düşman kategorisinin bilinçli olarak göz ardı edilmesi ve gizlenmeye çalışılması, günümüz güç mücadelelerinin nasıl yaşandığı hakkında da

ipuçları verir niteliktedir. Özellikle günümüzde, iktidar mücadelelerinin üzeri örtülü bir şekilde yaşandığı söylenebilir:

"...günümüzde toplumlar... tarihte hiç olmadığı kadar 'düşman' imgesinden arındırılmışlardır. Bu, bir yönüyle millet olma vasfı hedef alınarak yapılan bir güç siyasetinin yansımasıdır. Çatışmaları, çekişmeleri, hırsları ve uzun dönemli dünya politikalarını gizlemeye çalışmak, güçlünün iktidar stratejisi olarak karşımıza çıkmaktadır" (Toptaş, 2009: 139).

Güvenikleştirme ve güveniksizleştirme kavramları terörizm gibi bazı tehditlere karşı önlem alınabilmesi için neler yapılabileceğinin ipuçlarını da barındırmaktadır.

Dolayısıyla düşmanın tanımlanabilmesinin, günümüzdeki güç mücadelelerinin farkına varabilmek ve bu mücadelelerden güçlü çıkabilmek için son derece önemli olduğu ileri sürülebilir. Kopenhag Ekolünün normatif önermelerinin yani olayların güvenlik bağlamı dışında değerlendirilmesi gerektiği yönündeki savlarının, bahsedilen mücadeleleri gizlemek amacıyla kullanılabileceği düşünülebilir. Bu anlamda Kopenhag Ekolü, uluslararası güvenlik çalışmalarına güvenikleştirme ve güveniksizleştirme kavramlarıyla analitik bir derinlik getirmiş olsa da bu ekol, normatif boyutuyla küresel, bölgesel ve de ulusal güç mücadelelerinin işlevsel bir parçası olabilmektedir. Ancak belirtilmelidir ki, güvenikleştirme ve güveniksizleştirme kavramları terörizm gibi bazı tehditlere amaçları doğrultusunda yol gösterici olabilseler de aynı şekilde bu gibi tehditlere karşı önlem alınabilmesi için neler yapılabileceğinin ipuçlarını da barındırmaktadır. Özellikle terörizmin ve terörizmle mücadelenin her şeyden önce bir güvenlik konusu olarak değerlendirilmesinin yaşamsallığı, bu kavramlar çerçevesinde belirgin bir şekilde görülebilir.

Sonuç

Devlet, güvenlik, tehdit algılaması, siyasal kimlik gibi olgu ve kavramların özellikleri göz önünde bulundurulduğunda, makalenin temel varsayımı olan terörizmin güveniksizleştirme yoluyla devletin

rejimini dönüştürme amacını taşıdığı için geçerli olduğu şu bulgular sonucunda değerlendirilebilir:

- Terörizm, öncelikle toplumu ve devleti yıldırarak siyasal iradeyi kırmayı; uzun vadede ise toplumun siyasal birliktelik yani ulus olma bilincini zayıflatarak siyasal rejimi dönüştürmeyi amaçlar. Bu amaç doğrultusunda, öncelikle siyasal alanda kendisine yer edinmeye, diğer bir deyişle siyasallaşmaya çalışır.

- Terörizm ile siyasal sistemde bir "sorun" olduğu ve sistemin işlemediği kanısı yaratılmaya çalışılarak "değişim" çağrıları yapılır. Terörizm, var olan bir "sorundan" dolayı şiddetin oluştuğunu ve bu "sorun"un güvenlik önlemleri ile çözülemeyeceğini benimsetmek ister. Bunun için terörizm, kendisinin güvenlik dışı bir konu olarak ele alınması gerekliliğini kabul ettirmeye yani güveniksizleştirilmeye çabalar.

Edilgen ve güdümlü bir tehdit algılaması ya da güveniksizleştirme yoluyla tehdit algılamasının dönüştürülmesi, devletin rejiminin ve kurucu felsefesinin dönüştürülmesinin de önünü açabilir.

- Ulus devlet, bir aşiretler ve/veya feodal kimlikler uzlaşması değil kapsamlı sosyo-politik dönüşüm sonucunda ortaya çıkan bir siyasal yapıdır. Özellikle ulus devlet yapısını hedef alan bir terör örgütü ile mücadelede bu nokta gözden kaçırılmamalıdır.

- Terörizm, ulus kimliğini ve anlayışını çarpıtarak kabilesel ve aşiretsel örgütlenmelere zemin hazırlar. Bu amacını da kimlik olgusunun dönüştürücü etkisine sığınarak ve tehdit algılamasının yaşamsal rolüne dayanarak gerçekleştirmeye çalışır.

- Tehdit algılaması bazı unsurlarca belirlenmektedir. Algılayan devletin siyasal, toplumsal, ekonomik, jeopolitik durumu, tarihi ve bunlara ek olarak amaçları, hedefleri ve edinimleri tehdit algılamasını etkileyen unsurlar olarak sıralanabilir.

- Edilgen ve güdümlü bir tehdit algılaması ya da güveniksizleştirme yoluyla tehdit algılamasının dönüştürülmesi, devletin rejiminin ve kurucu felsefesinin dönüştürülmesinin de önünü açabilir.

- Terörizmle karşı karşıya bulunan bir devletin yapması gereken, terörle mücadelede her zaman

için kurucu felsefesini göz önünde bulundurması ve bu felsefeden ödün vermemesidir. Kurucu felsefeden hareketle belirlenen “ne olunmak istendiği” iradesi korunmalı ve terörizmin, bir siyasal toplumu “kim olduğu ve ne olmak istediğine” dair şüpheye düşürmesine olanak sağlanmamalıdır.

- Düşman kategorisi, devletin karakteri doğrultusunda olgusal olarak açıkça belirlenmeli ve devlete yönelik tehditlerinin neler olduğu net bir şekilde benimsenmelidir. Çünkü bir devlette hata yapıldığı kabullenildiği ölçüde, terörizm ve terörün gerçekleştirilmeye çalışıldığı siyasal yapı meşrulaştırılmış olur.

Bir devletin terörle mücadelesi, sadece terör örgütlerine karşı olmamalıdır. O örgütün temsil ettiği fikirler, çıkarlar, olaylar ve olgularla da mücadele edilmelidir.

Son olarak üzerinde durulması gereken önemli bir nokta da bir devletin terörle mücadelesinin, sadece terör örgütlerine karşı olmaması gerektiğidir. O örgütün temsil ettiği fikirler, çıkarlar, olaylar ve olgularla da mücadele edilmelidir. Çünkü bir ulus devletin asıl düşmanı sadece bir terör örgütü değil aynı zamanda o terör örgütünün hedeflediği bölücülük ve gerçekleştirilmeye çalışıldığı sosyo-politik yapıdır. Bu nedenlerden dolayı, terörizmin tüm unsurlarının geniş anlamıyla güvenlik bağlamında ele alınması, terörle mücadelede büyük önem taşımaktadır.

Summary

Much researche about terrorism focuses on the historical roots and events of terrorism. However it can be claimed that such analyses are superficial and ignore the main issues concerning terrorism. These analyses handle the issue of terrorism in relation with the phenomenon of security but the definition or conceptualization of security is examined in a narrow-minded way. Therefore the issue of terrorism should be tackled in a broader sense. This broad framework should include the disciplines of political science, international relations and security studies. It can be argued that with this approach the vital points of terrorism can be discovered and proper precautions against terrorism can be taken.

No matter what the proclamation of any terrorist group is, actually every terrorist organization aims to politically transform and/or destroy the opponent state. Hence, before all else the phenomenon of state should be the issue to be analyzed. While conducting such a careful analysis, the political philosophy of Carl Schmitt may be used to highlight some facts about state and terrorism. Thus, one of the main arguments of this article is that the act of terrorism is over issues such as 'political society' and what is meant by the word 'political': this is what Carl Schmitt has drawn our attention to. The other main argument is the fact that by means of 'de-securitization' terrorism tries to 'normalize' itself and its objectives and hence reach its aims.

The modern nation-state, in essence, is an idea. The will to politically unite and the will to unite under the same perceived faith lie well beyond the bounds of factors such as religion or ethnicity.

Before elaborating on the topic of terrorism, to better understand the concept of the state, some main phases of political development that are relevant to all times and places must be covered. These phases can be listed from most basic to the most complex as the tribe, the clan, and finally the nation-state. In the tribe and clan phases, political societies that have begun to create material surplus value have also started to generate social surplus value. This created social surplus value in turn has paved the way for the emergence of the "central area". The central area represents the political, cultural, and economic convergence point and essentially is the nucleus of larger-scale political structures like the modern nation-state.

The modern nation-state, in essence, is an idea. The will to politically unite and the will to unite under the same perceived faith lie well beyond the bounds of factors such as religion or ethnicity. As these feelings of togetherness increase in prevalence, feudal factors can recede and altogether vanish. Thus, the ideal definition of a nation-state can be exemplified by the convergence of groups of people in a certain geographic location with a common feeling of togetherness under an economic and a political

motive. The protection and development of the aforementioned point of convergence under a common ideology, geography, culture, economy, and policy will define the fundamental security directive of a state. In order to evaluate the topics of terror, state and security as a whole, it is also necessary to further investigate the concept of security.

In its most simplistic form, security can be defined as the absence of threats and fear. In a broader sense, security is the action to protect a nation's independence and internal cohesion. The concept of security is born via the interaction with its environment. In this context, it is possible to delineate the three main factors of the concept of security. These factors are an *entity* that perceives, an *environment/event/action* that is perceived, and finally the act of *perception* itself. However, these primary factors should not be viewed as completely autonomous events but as a dynamic interactive whole. It can be said that 'perception' is a key factor to understanding the concept of security.

In security studies, the forebearers of the Copenhagen School of thought; give a pivotal role to the concepts of security perception and securitization, in their analysis.

In security studies, the forebearers of the Copenhagen School of thought -Barry Buzan, Olé Waever and Jaap De Wilde- give a pivotal role in their analysis to the concepts of the perception of security and securitization. The Copenhagen School claims that securitization is the act by which a group tries to convince the rest of a society of any given topic's relevance to the security problem. If successful, this attempt makes the topic a general security issue. However, according to the Copenhagen School, instead of securitizing, the main concern "should be" 'de-securitizing' the issues. This view, on the other hand, does not take into consideration the historical developments and events that have constituted the nation's perception of security. Thus, due to the vital connection between the issues of the nation-state, security, and perception the founding philosophy and character of a nation, which has been

shaped in the light of its historical facts and specific events, becomes vulnerable to political subversion. This point becomes clearer in the context of terrorism. So, it can be argued that the concepts of securitization and de-securitization have a key importance in understanding terrorism as well.

It is vital for a nation state to deal with terrorism, first and foremost as an issue of security.

Terrorism can be defined as the use of systematic violence to cause societal fear, pressure, and fatigue with the aim of attaining a political goal. Terrorist activities either attempt to transform a regime or target certain policies implemented by governments in order to incite change. Accordingly, terrorism by engaging in a fear-oriented relationship with society, intends to attain power. By attaining this power and by becoming a political actor, the terrorist aims to ultimately subvert the political structure. Within the framework of the concept of de-securitization, it can be said that terrorism tries to legitimize its cause by proving the ineffectiveness of security precautions in solving the 'problem' while trying to instill an understanding that socio-cultural and political steps must be taken in the direction of the terrorist organization's aims and views. In effect, this causes "de-securitization", a de-sensitization of a nation's values and allows "normalization" of terrorist demands which in turn leads to an acceptance of the proclaimed aims and views over time. So in order to prevent such an outcome; it is vital for a nation-state to deal with terrorism, first and foremost as an issue of security.

Kaynaklar/References

- Bayraktar, Köksal (1982), *Siyasal Suç*, İstanbul, İstanbul Üniversitesi.
- Beşe, Ertan (2002), *Terörizm, Avrupa Birliği ve İnsan Hakları*, Ankara, Siyasal.
- Bezci, Bünyamin (2006), *Carl Schmitt'in Politik Felsefesi*, İstanbul, Paradigma.
- Blij, Harm J. De (1967), *Systematic Political Geography*, New York: John Wiley & Sons.
- Bon, Le Gustave (2005), *Kitleler Psikolojisi*, İstanbul, Hayat.
- Buzan Barry, Waever Ole ve Wilde Jaap de (1998), *Security: A New Framework For Analysis*, Colorado: Lynne Rienner.
- Buzan, Barry ve Waever, Ole (2003), *Regions and Powers, The Structure of Regional Security*, Cambridge University Pres.
- Çiçek, İbrahim (2007), 5532 Sayılı Kanununun 3713 Sayılı Terörle Mücadele Kanununda Yaptığı Değişiklikler, *Hukuk ve Adalet Dergisi*, 4(10): 33-54.
- Dedeoğlu, Beril (2003), *Uluslararası Güvenlik ve Strateji*, İstanbul, Derin.
- Dülger, Murat Volkan (2007) *Teknolojideki ve Kitle İletişim Araçlarındaki Gelişmelerin Uluslararası Terörizme Etkileri*, *Hukuk ve Adalet Dergisi*, 4(10): 55-66.
- Freedman, Lawrence (2008). *Strategic Studies and the Problem of Power*, Mahnken, Thomas G. ve Maiolo, Joseph A., (Der.), *Strategic Studies: A Reader*, London: Routledge.
- Karaaslan, Reşit (2007), Genel Hatları ile Uluslararası Ceza Yargısı ve Terör Mağdurlarının Başvurabileceği Hukuki Yollar, *Hukuk ve Adalet Dergisi*, 4(10): 77-122.
- Keleş, Ruşen ve Ünsal Artun (1982), *Kent ve Siyasal Şiddet*, Ankara, Ankara Üniversitesi.
- Keyman, Fuat (2005), *Kimlik ve Demokrasi*, Atila Eralp, (Der.), (2005), *Devlet ve Ötesi*, İstanbul: İletişim, içinde s.217-250.
- Küçükşahin, Ahmet, ve Akkan, Tamer (2007) *Değişen Güvenlik Algılamaları Işığında Tehdit ve Asimetrik Tehdit*, *Güvenlik Stratejileri Dergisi*, 3(5): 41-66.
- Mouffe, Chantal (2005), *The Return of the Political*, London: Verso.
- Okman, Cengiz (2009-10), *Harp Akademileri Komutanlığı, SAREN, Ders Notları*, İstanbul.
- Rüthers, Bernd (2006), 21. Yüzyılın Siyasi Düşünürü: Carl Schmitt, *Kamu Hukuku Dergisi*, Eylül, 135-45, www.akader.info/KHUKA/2006_eylul/9.pdf.
- Saul, Ben (2008a), *Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nde Terörün Tanımı: 1985-2004*, Yener Ünver, (Der.), (2008), *Terör ve Düşman Ceza Hukuku*, Ankara, Seçkin, içinde s.49-79.
- Saul, Ben (2008b), *Uluslararası Hukukta Terörü Tanımlama Girişimleri*, Yener Ünver, (Der.), (2008), *Terör ve Düşman Ceza Hukuku*, Ankara, Seçkin, içinde s.21-48.
- Schmitt, Carl (2002), *Siyasi İlahiyat*, Ankara, Dost.
- Şener, Sevda (2003), *Dram Sanatı*, Ankara, Dost.

The National Security Strategy of the United States of America, (2006),
www.strategicstudiesinstitute.army.mil/pdffiles/nss.pdf, erişim tarihi 20-04-2010.

Toptaş, Ergüder (2009), 21. Yüzyılda Savaş, Ankara, Kripto.

www.statemaster.com, erişim tarihi 20.04.2010.

Zafer, Hamide (2007), Terörün Tanımı ve Yapısal Özellikleri, Hukuk ve Adalet Dergisi,
4(10): 21-32.